

Manna pillugu tusarniaanermut akissut:
"Imigassaq aalakoornartortalik pillugu
ukiunut arlalinnut politikkissamut,
ilisimatusarnermit tunngavilimmu,
inassuteqaatit"

Kalaallit Nunaanni Brugseni
Aqqusinersuaq 4, 2 th.
Postboks 1092
3900 Nuuk

+299 36 35 00
www.brugseni.gl

21. januar 2025

Tusarniaanermi akissut una pillugu

Kalaallit Nunaanni Brugseni (KNB) tusarniaanermi akissut ilutigalugu tusarniaassut *"Imigassaq aalakoornartortalik pillugu ukiunut arlalinnut politikkissamut, ilisimatusarnermit tunngavilimmu, inassuteqaatit"* 2024-mi decembarimi tamanut tusarniaassutitut nassiunneqartoq pillugu siunnersuutini isumaliutigisanillu saqqummiusserusuppoq. Neriuppugut niuertarfeqarnermi namminersortunut tunngasut eqqumaffigineqassasut tusarniaassut imigassaq aalakoornartortalik pillugu inatsimmik malunnartumik allannguisoqarnissaanik sukaterisoqarnissaanillu kajumissaarutaammat.

Imigassamik aalakoornartortalimmik naleqqutinngitsumik atuinermit allannguinnissamik tapersersuineq

KNB-mi nassuerutigaarput inuiaqatigiinni aalakoorniutigalugu imigassamik aalakoornartortalimmik ajoqutaasumik atuisoqartarneranik allannguisoqarnissaa pisariaqartoq. Imigassamik aalakoornartortalimmik aalakoorniartarnerup ajornartorsiutaanerpaasut ilaattut tusarniaassummi erseqqissarneqarpoq, ajornartorsiutillu tamatuma ilaqutariinni meeqqanik inuusuttunillu eqquisarnera alianarpoq.

Isumaqarpugut inuit tamatuminnaga ajornartorsiutillit isiginnittaasiinik allannguinnissaq politikkikkut sulissutigineqartariaqartoq, inunnulli tamatuminnaga ajornartorsiuteqanngitsunut annertuumik killiliinngitsumik. Aammattaaq Kalaallit Nunaanni unammilleqatigiinnermut atatillugu atukkat immikkut ittut, pisortatigoortumik niuertarfeqarnermik suliallit namminersortunik toqqaannartumik unammilleqatigiiffigisaasa, eqqarsaatiginissaat pingaaruteqarpoq.

KNB niuertarfittut nioqqutigisat tamarmik tungaatigut unammillersinnaassuseqartussaavoq, tamatumali saniatigut inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarluni iliuuseqarluarusuppoq. Sulisut imigassamik aalakoornartortalimmik atuivallaarnermik ajornartorsiuteqartut ikiortarpavut, tamannalu pillugu aqutsisunut paasititsiniaajumalluta Allorfimmiut ingerlaavartumik oqaloqatigisarpavut, aqutsisut aanngajaarniutini ajornartorsiutit pillugit allanut ingerlateqqeqqusaanngitsunik oqaloqateqarsinnaallu arneruniassammata. Paasissutissiissutini Allorfimmeersunik agguasarnitsigut akisussaassuseqarluta iliuuseqarpugut peqqissutsimullu sillimmasiissummik atuutilersitsisimalluta. Illoqarfinni pisiniarfiuteqarfitsinni peqatigiiffilerinikkut suliniuteqatigiilluartoqarpoq. Pisiniartartutta ilaasortattalu, aamma meeqqat inuusuttullu, toqqassisimalissutigisaanik peqqinnartunik nuannersunillu sammisassaqartitsisarpugut. Pisinianut toqqaannartumik attaveqarnitsinnut atatillugu pisiniamik imersimasumik pisiniartoqaraangat ajornartorsiut tamanna misigisarparput, matumanilu sulisuvut illersorusuppavut nalaataminnullu sapinngisamik pitsaanerpaamik iliuuseqarfiginninnissaannut ikiorusuppavut.

Taamaattumik imigassaq aalakoornartortalik pillugu siunissami politikkissamut tunngatillugu suleqatigiinnissarput tusaaneqarnissarpullu pissusissamisoorluinnartutut isigaarput, iluanaarnissallu tungaatigunnaanngitsoq inuiaqatigiinnik ineriartortitsinissarput soqutigisaraarput.

Suliniuteqarfissanik naliliineq

Tusarniaassummi suliniuteqarfissami 1-imi inassuteqaaterpaaluit suliniuteqarfissat 2, 3 aamma 4 katillugit takissusaannit initunerusut allattorsimapput! Taamatut pingaarnersiuisoqarsimanera paasisinnaanngilarput, naleqquppallaanngissoraarpullu.

Ingammik niuertunik namminersortunik aamma hoteliutilinnik neriniartarfiutilinnillu nakkutilleeqqissaarnissaq malittarisassaliuussinissarluk pillugit takisuunik siammasissunillu inassuteqaasiortoqarsimavoq, erseqqipporlu suliaqarfiit taakku suliniuteqarfigineqarnerusut. Suliniuteqarfissat ilarpasui niuertut namminersortut unammillersinnaassusiannut akornutaalluinnarput, tusarniaanermilu akisummi matumani naliliissutigaaqput suliniuteqarfissami 1-imi inassuteqaatit taakkua ilaat arlallit inuiaqatigiinnik ajortup tungaanut ineriartortitsilissasut, ajornartorsiutaasumut aqqiissutaanatik pinerlunnermik annertunerulersitsissallutik.

Imigassaq aalakoornartortalik pillugu politikki "ilisimatusarnermik tunngaveqartut" eqqaaneqarpoq, naliliinerpullu naapertorlugu peqqissaarussinerusoqartariaqarpoq, aamma suliaqarfinni pisortanit aningaasaliiffineqartariaqartuni. Naatsorsoqqissaakkat ikittuinnaat, ingerlatsiviup ataasiinnaap innersuussutai naalagaaffiilluunniit ilaasa suliniutaasa, kingorna Kalaallit Nunaanni kommunini inoqarfinnilu tamani assigiaamik siammartigassat, aallaaviginnginnissaat pisariaqarpoq. Pingaaruteqartoq mannaavoq ajornartorsiutinut pissutaasunik tunngaviusut suunerat, ajornartorsiutit Kalaallit Nunaanni suatungaaniinnerat inuillu artorsarneraat ataavartussanik allannguiniassammata susoqarsinnaanera tamakkiisumik naliliivigissallugit.

Immikkut pingaaruteqarpoq suliniuteqarfissat 2-p, 3-p aamma 4-p pingaarnersiornissaat suliniutigineqartullu kisitsinngortinneqarsinnaasumik nassuiarnissaat, aalajangersimavinngitsunik siunertaqarneraannarnani. Suliniuteqarfissat taakkua iluanni inuit artorsarneraat ileqqi isiginntaasiilu allanngortinneqartariaqarput, aamma ikorsiissutissat tapersiissutissallu pisariaqartinneqartut neqerooutigineqartariaqarput, aammattaarli suliniuteqarfissat taakku inuiaqatigiinnut suliniuteqarfissat aningaasartuutaanerusussaassapput.

Tamatuminngarpiaq pissuteqarlutik niuertut namminersortut annerit 2022-mi suleqatigiisummi peqataalernissamut piareersimasimapput, suleqatigiisummilu innersuussutigineqarpoq pilersaarnermik akilersuinnermillu nakkutilliisoqarnerussasoq aningaasaateqarfimmillu attaviitsumik pilersitsisoqarsinnaasoq imigassamik aalakoornartortalimmik atornerluujunnaarusuttunik ikiuinnermut aningaasassanik amerlanerusunik pissarsiffiusinnaasumik. Tamanna namminersortuinnarnit suliniutigineqarpoq unammilleqatigiinnermulli inatsit pissutigalugu unitsinneqarluni, sulili qularutiginnilarput suliniut tamanna sunniuteqarluarsimassagaluartoq aamma inuiaqatigiinni imigassamik aalakoornartortalimmik atornerluinnermik ajornartorsiuteqarnerpaanik katsorsaanissamut, tapersiinnissamut, paasissutissiinnissamut nukittorsaanissamullu aningaasassanik suliniuteqarfissat pissarsiffiullu arnerusinnaasimassagaluartoq.

Suliniuteqarfissamut 1-imut oqaaseqaatit suliniuteqarfissat

Imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassineq tusarniaassummi allaatigineqartutut atuutilersinneqassappat niuertunut namminersortunut annertuumik kingunerluuteqassaaq, ajornartorsiutaasullu allat aqqiissutissarsiffineqaratik kingunerluuteqarratissapput.

Tusarniaassummi allaatigineqartutut imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassisoqalerneratigut suut ajornartorsiutaalersinnaappat suullu kingunerluutaasinnaappat?

- *Unammillersinnaassutsimik akornusiilluinnarneq*
 - Nunani allani assersuutigineqartuni imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassineq niuertarfinnit pisortanit pigineqartunit, niuertarfinnik namminersortunit pigineqartunit illoqarfinni unammillerfinni sisamani (Aasiaat, Paamiut, Narsaq aamma Nanortalik) assigiinnik nioqquteqarfiusunik toqqaannartumik unammilleqateqartunit ingerlanneqarpoq
 - Imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassinnermut tunngatillugu tuniniaaviit sumiinnerat unammilleqatigiinnermut pingaaruteqarluinnarput, aamma naleqqutinnigilaq niuertarfik pisortanit pigineqartoq, soorlu Pilersuisoq, pinsiarfiutiminni tuniniaaffiusut eqqaanni tuniniaanermik ingerlatsissasoq,

tamatumalu saniatigut nioqqutissat nioqqutissanit nalinginnaasunit qanoq immikkoortinneqassanersut erseqqinngitsumik allaatigineqarsimavoq

- *Nioqqutissat allat akiisa qaffannerat*
 - Niuertarfeqarnermi namminersortut kaaviiartitaminni annaasaqaangaatsiassapput (20-30% miss.), annaasallu nioqqutissat allat aqqutigalugit anguniarneqartariaqassapput
 - Pisiniarfiit ataannassappata annaasat angujumallugit akinik qaffaasoqartariaqassaaq
- *Poortuutininik utertittakkanik suliarinneriaasissaq pillugu piumasaqaatit naleqqutinngitsut*
 - Niuertarfiuteqarnermi namminersortut poortuutininik utertitassanik ukiut tallimat qaangiukkaangata tuniniaqqusaanngitsunik tiguisarlutillu suliaqartarnissaat naleqquppa? Tamanna ajornartoorutaavoq imigassamik aalakoornartortalimmut periusissiami nutaami isummerfigineqanngitsoq, ajornartorsiullu tamanna imaannaanngilaq niuertarfeqarfiit poortuutissanik inatsimmut nutaamut naleqqussaallutik suleriutsinik allanngortitsinermut aningaasarparsuarnik atuisimammata
 - Tamatuma saniatigut niuertarfeqarfiit Nuuk Imeq-up kisermaassinera atuukkunnaareermat puiaasanik utertitsivinnut aningaasarparsuarnik atuiupput, KNB-lu kisimi 10 millionit kronit missaanniittunik tamatumunnga atuisimavoq
- *Pinerlunneq annertuseratarsinnaasoq*
 - Imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassineq atuutilissappat isumaqarpugut imigassamik aalakoornartortalimmik inatsisinik unioqqutitsilluni tuniniaaneq pinngitsoorani soqutigineqarnerulerlunilu isumassarsiorfigineqarnerulissasoq taamaattumillu inuiaqatigiinni nutaarluinnarnik ajornartoorfeqalissasoq
 - Aammattaaq isumakuluutigaarput aanngajaarniutinik allanik inatsisinik unioqqutitsilluni tuniniaaneq annertusiartuinnalissasoq, taamatullu ineriartortoqarnera toqqissisimannginnerulissutaassasoq
- *Meeqqat inuusuttullu imigassamik aalakoornartortalimmik soqutigininneruleratarsinnaasut*
 - Imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassinerup atuutilerneratigut nioqqutissat aalakoornartortalit pissarsiarineq ajornarnerulissapput taamaallutillu meeqqanit inuusuttunillu oqattaagassatut soqutiginarnerulissallutik
 - Tusarniaassummi eqqaaneqartutut nunani allani aallakaatitsivinni, inunnut attaveqartarfinni internetimilu pilerisaarutit avataanit sunnertissutaasinnaasut killilersorneqarsinnaanngimmata pisiniarfinni killilersuinerit saqqumittitsinnginnerunerlu meeqqanut inuusuttunullu illersuutaanerussanerpat? Tamatumunnga uppersaait suuppat?

Niuertarfeqarnermik suliaqarfiit tamarmik poortuutissanik utertitassanik suliarinninnermik avatangiisitigut akisussaaffimminnik sulii isumaginnittussaaneq ilutigalugu imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassinerup atuutilersitsineq niuertarfimmu, Pilersuisumut, pisortanit pigineqartumut annaarussiffiusoq niuertarfiillu namminersortut millillutillu isertitakinnerulissutissaat illoqarfinni unammilleqatigiiffiusuni pisiniarfiit matunerannik kinguneqarsinnaalluapoq. Tamanna unammilleqatigiissinnaassutsumut akornutaalluinnassaaq, iliuuseqarfiuminaassaarluni pitsaasunillu atugaqartitsilluni nalimmassaavigineqarsinnaassanani.

Aammattaaq tamanna inuiaqatigiinnut sunniutigiterusutap akerlianik sunniuteqaratarsinnaavoq, meeqqat inuusuttullu illersorneqarnerulerlulillu paasisutissinneqarnerannik kinguneqarnavianngitsumik. Tassami imigassap aalakoornartortalip inuttut akisussaassuseqarluni eqqortumik nammineerluni iliuuseqarfiginissaa ilikkagassaavoq.

Suliaqarfiit suut suliniuteqarfissami 1-imi sulissutigineqarnerusussatut KNB-p innersuussutigai?

- *Pilerisaarinnermik inerteqquteqarneq*
 - Niuertarfiit neqeroorutitut akinut tunngatillugu assorsuaq unammilleqatigiittarnerisa ajornartorsiutaasarnera niuertarfeqarnermilu allaat

naleqqutinngitsumik tunisaqarnerungaartoqarneranik kinguneqarsinnaanera miserratingilarput

- Imigassanik aalakoornartortalinnik pilerisaarinerimik inerteqquteqarneq akissarsiffiit nalliuttullu nalaanni akikilliliiniunnermik annikillisaanissamut aallarniutaalluarsinnaavoq
- *Tuniniaanermi akinik allannguneq nakkutilliinerlu*
 - Tuniniaanermik akinik qullersaqarfimmit aqutseqqissaartoqartarpat allannguisoqartarpallu tamanna tunisanik aqutsiniarnermi sulerusiulluarsinnaassaaq
- *Pisiniat qassinik ukioqarnerannik uppersaalluarnerruneq*
 - Kalaallit Nunaanni atorluarsinnaasunik qassinik ukioqarnermut uppersaariaaseqannginnatta nakkutilliilluarnerusarnissaq sulisutsinnut imaannaanavianngilaq

Isumaqarpugut niuertarfeqarnermi namminersortut killilersuiffiginagit suliaqarfiit pingasut taakku tamaasa itisiliivigilluarnerrullugit suliarineqartariaqartut. Aamma pilerisaarinerimik akinillu killilersuineq nakkutilliinerlu pineqaraluarpataluunniit atugassarititaasut taakku kikkut tamarmik suleqatigiissutigisassaattut naleqqupput.

Suliniuteqarfissanut 2-mut, 3-mut 4-mullu oqaaseqaatit sulii allat

Suliniuteqarfissani 2-mi, 3-mi 4-milu inassutigineqartut amerlanersaannik tapersersuivugut, eqqaariikkatsitullu suliniutigineqartunik aalajangersimaqqissaartunik kisitsisinnagortinneqarsinnaasunillu itisiliilluni suliaqartornissaa kissaatiginartipparput.

Inuit ataasiakkaat ilaqutariillu imigassamik aalakoornartortalinnik atornerluinerup kingunipiluunik atugarliuteqartut pillugit immikkut suliniuteqartoqarnissaa pisariaqarlunnartutut isigaarput, pingaaruteqarlunnarporlu ikiortariallit ataavartumik isiginnittaatsiminnik allannguineranik kinguneqarsinnaasumik annertussusilimmik pitsaassusilimmillu ikiornissaannik neqerooruteqartarnissaq. Tamanna ilutigalugu aningaasaliissutigineqartariaqartunik agguassisoqartariaqarpoq illoqarfinni tamatumingga ajornartorsiuteqarfiunerpaani iluaqutaanerusunik ikiorsiinissamik neqerooruteqartoqarsinnaaniassammat.

KNB-p peqatigiiffittut periusissiamigut suleqatigiilluarfissaqartitsivoq peqqinnartunik nuannersunillu sammisassaqtitsinissamik tapersiilluarsinnaasunik inuttullu akisussaaffimmik illoqarfinnillu najukkanik nukittorsaanissamik pingaartitsiffiusunik. Ilaasortanut sinniisut arlaleriarlutik ilaqutariinnut meerartalinnut sammisassaqtitsisimapput ataatsimoorinnissamik ataqatigiinnissamillu pingaartitsiviusunik. Ataatsimoorfissat taakku KNB-mi iluanaarutissatut tunngavigineqaannarnatik ataatsimoorfissanik nuannersunik akisussaassuseqarfiusunillu pilersitserusunermik aallaaveqarput.

Inassuteqaalli 15 nioqqutissanik imigassaq aalakoornartortalik pillugu peqqissutsimik paasissutissartalinnik nalunaaqutsersuisarnissamik siunnersuuteqarfiusoq innersuunnartinngilarput. Tupanik nalunaaqutsersuinerup mianersoqqusersuinerullu immikkut malunniuteqannginnera erseqqimmat, sooq imigassanik aalakoornartortalinnik nalunaaqutsersuineq malunniuteqarluerussava? Nalunaaqutsersuineq pisariaqanngitsumik nammagassiillunilu aningaasartuuteqarnerulersitsissaaq. Pitsaannerussaaq niuertarfiit tamarmik immikkut sunniuteqarlumut pilerisaaruteqartarfiliatik aqqutigalugit peqqinnartunik pisisarnissaq pillugu suliniutinik immikkut ittunik paasissutissiinnerrillu tapersersuisarpata.